

Αθήνα, 17/10/2025

Αριθμ. Πρωτ.: 372872/66965/2025

Πληροφορίες:
Βουτσίνου Μ., Ματανά Α.
(τηλ.: [REDACTED])
e-mail: equality@synigoros.gr

Υπουργείο Εσωτερικών
Γενική Διεύθυνση Ανθρώπινου Δυναμικού Δημόσιου Τομέα
Διεύθυνση Διαχείρισης Ανθρώπινου Δυναμικού
Τμήμα Πειθαρχικής Ευθύνης και Δεοντολογίας
e-mail: hrm@ypes.gov.gr
e-mail: ped.hrm@ypes.gov.gr

Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης
Γενική Διεύθυνση Εργασιακών Σχέσεων Υγείας και Ασφάλειας
στην Εργασία & Ένταξης στην Εργασία
Διεύθυνση Ατομικών Ρυθμίσεων
Τμήμα Ισότητας των Φύλων στην Εργασία
e-mail: meythymiou@ypakp.gr

Θέμα: Γονικές άδειες και διευκολύνσεις εργαζόμενων θετών γονέων που υιοθετούν τέκνο από την αλλοδαπή, σε δημόσιο και ιδιωτικό τομέα

Αξιότιμες/οι κυρίες/οι,

Ο Συνήγορος του Πολίτη έλαβε αναφορά (στην οποία δόθηκε αριθμός φακέλου υπόθεσης 372872), με αντικείμενο την δυνατότητα χρήσης γονικών αδειών και διευκολύνσεων από εργαζόμενες μητέρες που υιοθετούν τέκνο από το εξωτερικό, από τη χρονική στιγμή φυσικής ένταξης του παιδιού στην οικογένεια και προτού λάβει χώρα η αναγνώριση του δεδικασμένου της απόφασης αλλοδαπού δικαστηρίου για την υιοθεσία του παιδιού ή τελεσιδικήσει η δικαστική απόφαση που αναγνωρίζει αλλοδαπή απόφαση υιοθεσίας.

Σύμφωνα με το αντικείμενο της αναφοράς, μόνιμη υπάλληλος σε ΝΠΔΔ, πρόκειται να υιοθετήσει σύντομα ανήλικο τέκνο από το εξωτερικό, το οποίο θα μετακινηθεί με τους θετούς γονείς του στην Ελλάδα αμέσως μετά την έκδοση της δικαστικής απόφασης τεκνοθεσίας από τη χώρα προέλευσης του παιδιού και στους γονείς θα δοθεί βεβαίωση σχετική με την ως άνω τεκνοθεσία από τη Διεθνή Κοινωνική Υπηρεσία. Ωστόσο, η αναγνώριση του δεδικασμένου της ως άνω δικαστικής απόφασης από τα εθνικά δικαστήρια δεν θα πραγματοποιηθεί άμεσα, αλλά από τη στιγμή μετακίνησης του παιδιού στην Ελλάδα αναμένεται να μεσολαβήσει χρονικό διάστημα τουλάχιστον τεσσάρων έως έξι μηνών. Η εργαζόμενη απευθύνθηκε στον Συνήγορο του Πολίτη ζητώντας τη διαμεσολάβησή του προκειμένου να έχει το δικαίωμα να λάβει γονικές άδειες και διευκολύνσεις από τη χρονική στιγμή φυσικής ένταξης του παιδιού στην οικογένεια και μεταφοράς του στην Ελλάδα από τη χώρα προέλευσής του.

Στο πλαίσιο διερεύνησης της ανωτέρω αναφοράς, ο Συνήγορος του Πολίτη θα ήθελε να θέσει υπόψη σας ορισμένες επισημάνσεις ως προς το ανωτέρω ζήτημα, καθώς εκτιμά ότι, ακόμη και στην περίπτωση τεκνοθεσίας παιδιού από χώρα του εξωτερικού, οι σχετικές γονικές άδειες και διευκολύνσεις σε εργαζόμενους είτε του δημοσίου είτε του ιδιωτικού τομέα είναι δέον να χορηγούνται από τη χρονική στιγμή φυσικής ένταξης του παιδιού στην οικογένεια,

ακόμη και προτού τελεσιδικήσει η αναγνώριση του δεδικασμένου της σχετικής απόφασης υιοθεσίας του αλλοδαπού δικαστηρίου. Σημειώνεται ότι το κρίσιμο ζητούμενο σε όλες τις περιπτώσεις τεκνοθεσίας είναι η διευκόλυνση των θετών γονέων να ανταποκριθούν στις ευθύνες φροντίδας κατά τον χρόνο πραγματικής ένταξης του παιδιού στην οικογένεια.

Στις διατάξεις του δημοσιοϋπαλληλικού κώδικα, έχουν ήδη συμπεριληφθεί ρητές προβλέψεις για τη χορήγηση γονικών αδειών και διευκολύνσεων στους θετούς ή ανάδοχους γονείς. Ενδεικτικά, στο άρ. 53 παράγρ. 2 του Ν. 3528/2007, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, προβλέπεται ότι «Ο χρόνος εργασίας του υπάλληλου που είναι γονέας μειώνεται κατά δύο (2) ώρες ημερησίως, εφόσον έχει τέκνα ηλικίας έως δύο (2) ετών, και κατά μία (1) ώρα, εφόσον έχει τέκνα ηλικίας από δύο (2) έως τεσσάρων (4) ετών. Υπάλληλος που είναι γονέας δικαιούται εννέα (9) μήνες άδεια με αποδοχές για ανατροφή παιδιού, εφόσον δεν κάνει χρήση του μειωμένου ωραρίου που προβλέπεται στο προηγούμενο εδάφιο. Ο θετός και ανάδοχος γονέας δικαιούται τις διευκολύνσεις των προηγούμενων εδαφίων αμέσως μετά τη χορήγηση της άδειας της παρ. 9 και σε κάθε περίπτωση έως τη συμπλήρωση των οκτώ (8) ετών του τέκνου. Εφόσον επιλεγεί από τον θετό ή ανάδοχο γονέα η διευκόλυνση του μειωμένου ωραρίου, αυτό χορηγείται ως μείωση του χρόνου εργασίας κατά δύο (2) ώρες για τα πρώτα δύο (2) έτη από την περαίωση της διαδικασίας της υιοθεσίας ή της αναδοχής αντίστοιχα και κατά μία (1) ώρα για τα επόμενα δύο (2) έτη και σε κάθε περίπτωση έως τη συμπλήρωση των οκτώ (8) ετών του τέκνου». Στην δε παράγρ. 9 του ίδιου άρθρου προβλέπεται ότι, «Σε υπαλλήλους που υιοθετούν τέκνο, καθώς και σε υπαλλήλους που γίνονται ανάδοχοι γονείς, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 10 και 11 του ν. 4538/2018 (Α' 85) πέραν των διευκολύνσεων της παρ. 2 του παρόντος άρθρου, χορηγείται άδεια τριών (3) μηνών με πλήρεις αποδοχές εντός του πρώτου εξαμήνου μετά την περαίωση της διαδικασίας της υιοθεσίας ή της αναδοχής αντίστοιχα, εφόσον το τέκνο είναι ηλικίας έως οκτώ (8) ετών. Ένας μήνας από την άδεια αυτή μπορεί να καλύπτει απουσία του υπαλλήλου κατά το προ της υιοθεσίας ή της αναδοχής διάστημα. Στους γονείς που αποκτούν τέκνο με τη διαδικασία της παρένθετης μητρότητας, κατά το άρθρο 1464 Α.Κ., πέραν των διευκολύνσεων της παρ. 2 του παρόντος άρθρου, χορηγείται άδεια τριών (3) μηνών με πλήρεις αποδοχές αμέσως μετά τη γέννηση του τέκνου». Επίσης, στην παράγρ. 1^α του άρ. 53, ορίζεται ότι «1Α. Η διευκόλυνση της παρ. 1Α του άρθρου 51 χορηγείται αυτοτελώς σε κάθε φυσικό, θετό και ανάδοχο γονέα υποχρεωτικά, χωρίς γνώμη υπηρεσιακού συμβουλίου, όταν πρόκειται για ανατροφή τέκνου ηλικίας έως και οκτώ (8) ετών».

Περαιτέρω, στο άρ. 50 παράγρ. 1 του Ν. 3528/2007, όπως ισχύει, όπου έχει προβλεφθεί η χορήγηση άδειας 14 ημερών στον πατέρα υπάλληλο που λαμβάνεται κατά τη γέννηση του τέκνου, έχει διευκρινιστεί ότι «Σε περίπτωση υιοθεσίας ή αναδοχής τέκνου, ηλικίας έως οκτώ (8) ετών, η άδεια των προηγούμενων εδαφίων χορηγείται από την ένταξη του παιδιού στην οικογένεια.» (οι υπογραμμίσεις, δικές μας).

Αντιστοίχως, στις διατάξεις του άρ. 142 του Ν. 3655/2008, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, τελευταία δε, με τις διατάξεις του άρ. 43 του Ν. 4997/2022, που αφορά την Ειδική Παροχή Προστασίας Μητρότητας, έχει συμπεριληφθεί ρητή ρύθμιση, κατά την οποία, «Την ειδική παροχή προστασίας μητρότητας, σύμφωνα με το παρόν, δικαιούνται και η τεκμαιρόμενη μητέρα του άρθρου 1464 του Αστικού Κώδικα, που αποκτά τέκνο με τη διαδικασία της παρένθετης μητρότητας και η εργαζόμενη, που υιοθετεί τέκνο από την ένταξη του παιδιού στην οικογένεια και έως την ηλικία των οκτώ (8) ετών.». Στις εν λόγω διατάξεις, προσδιορίζονται οι έννοιες της «εργαζόμενης που υιοθετεί τέκνο» και της «ένταξης του παιδιού στην οικογένεια». Ως «ένταξη του παιδιού στην οικογένεια» νοείται:

«βα) η ημερομηνία φυσικής παράδοσης, για φροντίδα και ανατροφή με σκοπό την υιοθεσία, του παιδιού στην «εργαζόμενη που υιοθετεί τέκνο» από την κατά περίπτωση Μονάδα Παιδικής Προστασίας και Φροντίδας ή από όποιον άλλον φορέα έχει υπό την προστασία του το παιδί, όπως αποδεικνύεται από σχετικό έγγραφο της αρμόδιας κοινωνικής υπηρεσίας, ή από τον φυσικό γονέα ή τους φυσικούς γονείς του παιδιού **ακόμη και πριν την έκδοση της δικαστικής απόφασης υιοθεσίας**, όπως αποδεικνύεται με συμβολαιογραφικό έγγραφο που συνάπτει η «εργαζόμενη που υιοθετεί τέκνο» με τον φυσικό γονέα ή τους φυσικούς γονείς του παιδιού, ή

ββ) η ημερομηνία, κατά την οποία καθίσταται τελεσίδικη η δικαστική απόφαση που αναγνωρίζει αλλοδαπή απόφαση υιοθεσίας από την εργαζόμενη που υιοθετεί τέκνο»¹.

Επίσης, με τις διατάξεις του άρ. 44 του Ν. 4997/2022, τροποποιήθηκαν οι διατάξεις του άρ. 44 της παραγρ. 2 του Ν. 4488/2017 και προβλέφθηκε η επέκταση καταβολής πάσης φύσεως αποδοχών και επιδομάτων που συνδέονται με τη μητρότητα και στις εργαζόμενες που υιοθετούν τέκνο. Συγκεκριμένα: «2. Η τεκμαιρόμενη μητέρα του άρθρου 1464 του Αστικού Κώδικα, που αποκτά τέκνο με τη διαδικασία της παρένθετης μητρότητας, καθώς και η εργαζόμενη που υιοθετεί τέκνο από την ένταξη του παιδιού στην οικογένεια και έως την ηλικία των οκτώ (8) ετών, δικαιούνται το μεταγενέθλιο τμήμα της άδειας μητρότητας, που ορίζεται στο άρθρο 7 της Εθνικής Γενικής Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας 1993 και το άρθρο 7 της Εθνικής Γενικής Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας 2000, που κυρώθηκε με το άρθρο 11 του ν. 2874/2000 (Α' 286), καθώς και τις πάσης φύσεως αποδοχές και επιδόματα που συνδέονται με αυτήν, εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις που ορίζονται στις επιμέρους καταστατικές διατάξεις του φορέα ασφάλισής τους».

Με τις ανωτέρω διατάξεις των άρ. 43 και 44 του Ν. 4997/2022, επομένως, μεταξύ άλλων, επεκτάθηκαν άδειες συνδεδεμένες με τη μητρότητα και σχετικές αποδοχές και επιδόματα και στην εργαζόμενη που υιοθετεί τέκνο. Όπως προκύπτει από την αιτιολογική έκθεση του εν λόγω Νόμου (άρθρα 44 και 45 του σχεδίου νόμου που είχε κατατεθεί στη Βουλή) «Άρθρο 44: Με την προτεινόμενη διάταξη αυξάνεται η περίοδος της ειδικής άδειας προστασίας μητρότητας από έξι (6) σε εννέα (9) μήνες για τις μητέρες ασφαλισμένες στον Ε.Φ.Κ.Α. (τ. Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ.), οι οποίες εργάζονται ως μισθωτές σε σχέση εργασίας ορισμένου ή αορίστου χρόνου. Η ρύθμιση αυτή έχει σκοπό τη χρονική επέκταση της προστασίας της μητρότητας και για τις μισθωτές του ιδιωτικού τομέα, σε αναλογία με την ειδική άδεια ανατροφής που δικαιούνται οι μητέρες εργαζόμενες στο Δημόσιο. Περαιτέρω, τίθενται ορισμοί ως προς τις έννοιες «εργαζόμενη που υιοθετεί τέκνο» και «ένταξη του παιδιού στην οικογένεια» προς άρση κάθε αμφιβολίας ως προς το περιεχόμενο αυτών των εννοιών. Με τον τρόπο αυτό θα καταστεί εφικτή η υλοποίηση της χορήγησης της ειδικής παροχής προστασίας της μητρότητας στην εργαζόμενη που υιοθετεί τέκνο, ακόμη και πριν την τελεσιδικία της απόφασης υιοθεσίας, με τη φυσική ένταξη του παιδιού στην οικογένεια. Άρθρο 45: Με την προτεινόμενη διάταξη τίθενται ορισμοί ως προς τις έννοιες «εργαζόμενη που υιοθετεί τέκνο» και «ένταξη του παιδιού στην οικογένεια» προς άρση κάθε αμφιβολίας ως προς το περιεχόμενο αυτών των εννοιών. Με τον τρόπο αυτό θα καταστεί εφικτή η υλοποίηση της χορήγησης του επιδόματος λοχείας στην εργαζόμενη που υιοθετεί τέκνο, ακόμη και πριν την τελεσιδικία της απόφασης υιοθεσίας, με τη φυσική ένταξη του παιδιού στην οικογένεια.».

Από την γραμματική διατύπωση των προαναφερόμενων διατάξεων (του άρ. 142 του Ν. 3655/2008 και του άρ. 44 της παραγρ. 2 του Ν. 4488/2017, όπως τροποποιήθηκαν από τις διατάξεις των άρ. 43 και 44 του Ν. 4997/2022) και ειδικότερα, όσον αφορά την έννοια της

¹ Ήδη, οι σχετικές διατάξεις του άρθρου 142 κωδικοποιήθηκαν με τις διατάξεις του άρθρου 238 του ΠΔ 62/2025.

«ένταξης του παιδιού στην οικογένεια», φαίνεται να προκύπτει διαφοροποίηση μεταξύ της υιοθεσίας που τελείται εντός της χώρας και της υιοθεσίας που τελείται στο εξωτερικό. Ενώ στην πρώτη περίπτωση, ως ένταξη του παιδιού στην οικογένεια νοείται η ημερομηνία φυσικής παράδοσης του παιδιού στους θετούς γονείς ακόμη και πριν την έκδοση της δικαστικής απόφασης υιοθεσίας, στη δεύτερη περίπτωση – δηλαδή στην περίπτωση που η υιοθεσία τελείται στο εξωτερικό – ως ένταξη του παιδιού στην οικογένεια φαίνεται να νοείται η τελεσιδικία της αναγνώρισης της αλλοδαπής απόφασης και όχι η φυσική παράδοση του παιδιού στους θετούς γονείς του.

Αυτός ο διαχωρισμός μεταξύ της υιοθεσίας που τελείται εντός της χώρας και της υιοθεσίας που τελείται στην αλλοδαπή όσον αφορά το τι νοείται ως «ένταξη του παιδιού στην οικογένεια» για τη χορήγηση αδειών και διευκολύνσεων αλλά και αποδοχών και επιδομάτων που συνδέονται με τη μητρότητα, εισάγει **άμεση διάκριση** όχι μόνον εις βάρος των εργαζόμενων θετών γονέων που υιοθετούν παιδί από το εξωτερικό, αλλά και εις βάρος του ιδίου του υιοθετούμενου στην αλλοδαπή παιδιού. Είναι ενδεικτικό ότι, για παράδειγμα η προσφεύγουσα στον Συνήγορο του Πολίτη εργαζόμενη θετή μητέρα που πρόκειται να υιοθετήσει παιδί από την αλλοδαπή, φαίνεται να αποκλείεται από τη δυνατότητα λήψης γονικών αδειών και διευκολύνσεων που θα της επιτρέψουν να βρίσκεται κοντά στο υιοθετούμενο τέκνο κατά την αρχική έλευση και ένταξή του στην οικογένεια, διάστημα εξαιρετικά κρίσιμο για την ανάπτυξη του συναισθηματικού δεσμού μεταξύ του γονέα και του τέκνου. Παράλληλα, το υιοθετούμενο τέκνο, στερείται στην πράξη την πρακτική, συναισθηματική και ψυχολογική υποστήριξη που θα του προσέφερε η φυσική παρουσία της θετής του μητέρας, γεγονός που το θέτει σε ιδιαίτερα δυσμενή θέση σε σχέση με το τέκνο που υιοθετείται στην ημεδαπή, περίπτωση κατά την οποία δεν αναμένεται η τελεσιδικία της απόφασης υιοθεσίας αλλά αρκεί η φυσική ένταξή του στην οικογένεια.

Η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού (η οποία έχει κυρωθεί με τον Ν. 2101/1992), αυξημένης τυπικής ισχύος κατά το άρθρο 28 παρ. 1 Συντάγματος, έχει ρητά προβλέψει ότι, «*Τα Συμβαλλόμενα Κράτη που αναγνωρίζουν και ή επιτρέπουν την υιοθεσία διασφαλίζουν ότι εκείνο που λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη στην προκειμένη περίπτωση είναι το συμφέρον του παιδιού και: [...] γ. Μεριμνούν ώστε, σε περίπτωση υιοθεσίας στο εξωτερικό, το παιδί να απολαμβάνει των ίδιων προστατευτικών μέτρων και προδιαγραφών με εκείνα που υπάρχουν στην περίπτωση εθνικής υιοθεσίας*» (άρ. 21 του Ν. 2101/1992) και ότι «*σε όλες τις αποφάσεις που αφορούν τα παιδιά, είτε αυτές λαμβάνονται από δημόσιους ή ιδιωτικούς οργανισμούς κοινωνικής προστασίας, είτε από τα δικαστήρια, τις διοικητικές αρχές ή από τα νομοθετικά όργανα, πρέπει να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το συμφέρον του παιδιού*» (άρ. 3 παράγρ. 1 του Νόμου), ενώ παράλληλα, θεσμοθετεί την υποχρέωση των συμβαλλόμενων κρατών να εξασφαλίζουν στο παιδί την αναγκαία για την ευημερία του προστασία και φροντίδα, λαμβάνοντας υπόψη τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των γονέων του, των επιτρόπων του ή άλλων προσώπων που είναι νόμιμα υπεύθυνοι γι' αυτό και να λαμβάνουν για τον σκοπό αυτόν, όλα τα κατάλληλα νομοθετικά και διοικητικά μέτρα (άρ. 3 παράγρ. 1 του Νόμου). Παράλληλα, προβλέπει την υποχρέωση των συμβαλλόμενων κρατών να παρέχουν την κατάλληλη βοήθεια στους γονείς και στους νόμιμους εκπροσώπους του παιδιού, κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους για την ανατροφή του παιδιού (άρ. 18 παράγρ. 2 του Νόμου).

Αλλωστε, όπως προκύπτει και από τα προαναφερθέντα αποσπάσματα της αιτιολογικής έκθεσης του Ν. 4997/2022, **βούληση του νομοθέτη** είναι η χορήγηση αδειών, διευκολύνσεων, αποδοχών και άλλων επιδομάτων συνδεδεμένων με τη μητρότητα να λαμβάνει χώρα από την χρονική στιγμή φυσικής ένταξης του παιδιού στην οικογένεια, ακόμη και πριν την τελεσιδικία της απόφασης υιοθεσίας.

Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, ο Συνήγορος του Πολίτη θεωρεί ότι υφίσταται άμεση ανάγκη επανεξέτασης του σχετικού νομοθετικού πλαισίου και των οικείων προβλέψεων, που υπαγορεύεται από την αρχή της ίσης μεταχείρισης, ώστε να εξομοιωθούν ως προς τη δυνατότητα λήψης αδειών, διευκολύνσεων, επιδομάτων ή/και άλλων παροχών οι εργαζόμενοι γονείς ιδιωτικού και δημοσίου τομέα, που υιοθετούν παιδί στην αλλοδαπή, με τους εργαζόμενους γονείς ιδιωτικού και δημοσίου τομέα, που υιοθετούν παιδί στην ημεδαπή. Δηλαδή, να δύνανται να ασκούν τα δικαιώματά τους ως προς τις ανωτέρω άδειες και διευκολύνσεις που συνδέονται με την μητρότητα και την ανατροφή του υιοθετούμενου τέκνου από τη χρονική στιγμή φυσικής ένταξης του παιδιού στην οικογένεια, ακόμη και πριν την αναγνώριση της τελεσιδικίας της σχετικής δικαστικής απόφασης υιοθεσίας που έχει εκδοθεί στην αλλοδαπή. Αν δε δικαιολογητικός λόγος για την επίμαχη πρόβλεψη και διαφοροποίηση είναι το ενδεχόμενο μη αναγνώρισης της εκδοθείσας στο εξωτερικό δικαστικής απόφασης υιοθεσίας, ενδεχομένως θα μπορούσε να υπάρξει πρόβλεψη επιφύλαξης για την ανάκληση χορήγησης τυχόν τέτοιων διευκολύνσεων στην σπάνια -κατά την εκτίμησή μας- περίπτωση που η αναγνώριση της εκδοθείσας στο εξωτερικό δικαστικής απόφασης δεν επιτευχθεί.

Θα εκτιμούσαμε ιδιαίτερα τις απόψεις σας επί των ανωτέρω διαλαμβανόμενων, με βάση την εμπειρία των υπηρεσιών σας. Αναμένοντας την ανταπόκρισή σας, παραμένουμε στη διάθεσή σας για κάθε πληροφορία ή διευκρίνιση.

Σας ευχαριστούμε εκ των προτέρων για τη συνεργασία.

Με εκτίμηση,

Καλλιόπη Λυκοβαρδή
Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη

Κοινοποίηση:

Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας
Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
e-mail: gramggif@isotita.gr

